

Asia: VN/13118/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta.

Esityksen keskeinen sisältö on lyhentää kotoutumislain mukaista, valtion toimeentulotuesta maksaman korvauksen enimmäisaikaa kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Valtio maksaa korvausta hyvinvointialueille, kelalle ja Ahvenanmaan maakunnalle kotoutumislain tarkoittamista henkilöistä, kuten kansainvälistä suojelua saavista ja heidän perheenjäsenistään sekä tilapäistä suojelua saavista, joilla on kotikunta.

Lakimuutoksen on tarkoitus vahvistaa julkista taloutta ja toisaalta nopeuttaa maahanmuuttajien työllistymistä sekä vähentää tukiriippuvuutta. Lakimuutoksen pyrkimykset ovat hyvät, mutta toteutustapa ja ajankohta eivät tue tavoitteiden saavuttamista.

Uudenmaan liitto esittää seuraavat huomiot uudistukseen liittyen:

Korvausajan lyhentäminen ei johda toivottuihin julkisen talouden säästöihin, vaan vaikeuttaa entisestään hyvinvointialueiden ja kuntien taloustilannetta, sillä viimesijaisesta toimeentuloturvasta on huolehdittava. Kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, ” julkiseen talouteen, valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden talouteen aiheutuvat taloudelliset vaikutukset riippuvat kuntien ja hyvinvointialueiden kyvystä ja mahdollisuuksista vähentää korvausten piiriin kuuluvien henkilöiden toimeentulotukiriippuvuutta, minkä ennakoarviointi on vaikeaa. Koska toimeentulotukiriippuvuuden vähentäminen edellyttäisi merkittävää työllisyyden kasvua lyhyessä ajassa, on epätodennäköistä, että toimeentulotuen maksamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksen korvausajan lyhentämisestä aiheutuvat säästöt toteutuisivat täysimääräisesti niin, että valtiolle, kunnille ja hyvinvointialueille ei aiheutuisi kustannuksia”. Hallituksen esityksen perusteluissa mainitaan myös, että TEM ”käynnistää vuoden kuluttua uuden kotoutumislain voimaantulosta erillisselvityksen kotoutumisen edistämiseen liittyvien kustannusten korvaamisen kokonaisuudesta. Tavoitteena on selvittää tarkoituksenmukaisimmat ja kustannustehokkaimmat

tavat korvata kunnille ja hyvinvointialueille niiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia”. Tämä selvitys on tarpeellinen ja toivottavaa on, että kunnille ja hyvinvointialueille voidaan jatkossa korvata kustannuksia tarkoituksenmukaisesti ja mahdollisimman täysmääräisesti.

Uudistus ei huomioi lainkaan vaikeassa asemassa olevien kansainvälistä suojelua tai tilapäistä suojelua saavien henkilöiden todellista tilannetta. Nämä henkilöt voivat tarvita Suomeen tullessaan monenlaisten sosiaali- ja terveyspalveluita ennen työllistymistä. Työllistyminen ei nopeudu, jos tukea tai tukitoimia vähennetään. Työllisyystilanne on viime aikoina vaikeutunut, mikä osaltaan voi vaikeuttaa nopeaa työllistymistä.

Uudistuksen on määrä tulla voimaan 1.1.2025. Samaan aikaan myös TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle. Monet samanaikaiset uudistukset voivat aiheuttaa sekaannusta muutostilanteessa.

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että ruotsinkielisen väestön kielelliset oikeudet taataan ja lakitekstit ovat kaikissa tilanteissa yksiselitteisiä ja selkeitä.

Salmi Petra
Uudenmaan liitto - maakuntajohtaja Telén Tuija